

Pag-unawa sa Komunyong: Isang Komprehensibong Gabay

Paggalugad sa mga Ugat, Kasanayan, at Malalim na Kahulugan ng Hapunan ng Panginoon

Adyenda

Gagabay ka ng presentasyong ito sa mga sumusunod na pangunahing paksa:

- Pagbibigay-kahulugan sa Komunyong
- Ang Paskuwa: Kwento at Kahalagahan
- Ang Huling Hapunan ni Hesus: Salaysay at mga Implikasyon
- Ang Ugnayan sa Pagitan ng Paskuwa at Komunyong
- Isang Maikling Paggalugad sa Sakripisyo sa Templo

Komentaryo: Ang adyenda ay dinisenyo upang bumuo ng pag-unawa nang paunti-unti, na nagpapakita kung paano ang mga ritwal ng Lumang Tipan ay tumutukoy at natutupad sa mga gawi sa Bagong Tipan.

Panimula

Mga Awit 105:3-4 NASB

“Luwalhatiin ninyo ang kaniyang banal na pangalan; Magalak ang puso ng mga nagsisihanap sa Panginoon. Hanapin ninyo ang Panginoon at ang kaniyang kalakasan; Hanapin ninyo ang kaniyang mukha na palagi.”

Pagbibigay-diin sa “patuloy”: Bilang mga tagasunod, ang ating paghahanap sa Diyos ay hindi natatapos sa binyag. Hinihikayat ng talatang ito ang isang panghabambuhay na paglalakbay ng paghahanap sa presensya at lakas ng Diyos, hindi isang minsanang pangyayari lamang.

Ano ang Komunyong?

Ang Komunyong—kilala rin bilang Hapunan ng Panginoon, Pagpira-piraso ng Tinapay, Pista ng Pag-ibig, o Eukaristiya—ay isang sagradong kaugaliang Kristiyano na nag-aalaala sa sakripisyo ni Hesus. Kasama sa ritwal ang tinapay (sumisimbolo sa Kanyang katawan) at alak (sumisimbolo sa Kanyang dugo). Bagama’t inilalarawan ito ng Kasulatan bilang isang hapunan o hapunan, hindi ito itinakda bilang pang-araw-araw o eksklusibong panggabing pagdiriwang; ginamit ng sinaunang tradisyong Kristiyano ang mga pagkaing ito para sa pakikisama at pag-aalaala.

Komentaryo: Ang terminong “hapunan” ay tumutukoy sa isang hapunan, ngunit hindi ito isang mahigpit na tuntunin na magpira-piraso ng tinapay sa gabi lamang o araw-araw. Ang mga unang Kristiyano ay nagpakita ng halimbawa sa pamamagitan ng madalas na pagtitipon, lalo na sa gabi (tingnan ang Hebreo 10:25), isang kaugalian na maaari nating tularan para sa pakikisama at espirituwal na paghihikayat.

Mga Pangunahing Termino at Pinagmulang Griyego

Termino	Salitang Griyego	Kahulugan/Kahulugan	Mga Sanggunian
Paghiwa-hiwalay ng Tinapay	κλάσις (klasis) / ἄρτος (artos)	Pagbasag: isang pagbasag. Artos: pagkaing binubuo ng harina na hinaluan ng tubig at inihurno; ginagamit para sa parehong pangkalahatang pagkain at mga sagradong layunin.	Mga Gawa 2:42, 2:46, 20:7; Lucas 22:19
Hapunan ng Panginoon	κυριακός (kuriakos) / δεῖπνον (deipnon)	Kuriakos: ng Panginoon. Deipnon: pormal na hapunan, kadalasan sa gabi, na sumisimbolo sa kaligtasan sa kaharian.	1 Corinto 11:20, 11:23-25; Mateo 26:26-28; Marcos 14:22-24; Lucas 22:19-20
Pista ng Pag-ibig	ἀγάπη (agapē) / συνευωχέω (suneuōcheō)	Agapē: pagmamahal sa kapatid, kabaitan; Suneuōcheō: salu-salo at saganang pagpipista.	Judas 1:12; 2 Pedro 2:13
Komunyon	κοινωνία (koinōnia)	Pakikisama, malapit na pakikisama, pagbabahagi ng samahan, at matalik na komunidad.	1 Corinto 10:16-17; Mga Gawa 2:42

Paskuwa at Komunyon

Bago ang Paskuwa (Pesach): Ang Pangangailangan para sa Paglilinis

Ang bahaging ito ay nagpapakita ng mga pagkakatulad sa pagitan ng mga paghahanda sa Paskuwa sa Lumang Tipan—lalo na ang pag-aalis ng lebadura (sumasagisag sa kasalanan)—at ang espirituwal na paglilinis bago ang Huling Hapunan sa Bagong Tipan.

- Lumang Tipan (Nisan 13 at bago): Pag-aalis ng lebadura (Exodo 12:15,19; Deuteronomio 16:4). Ang lebadura ay sumisimbolo sa malisya, kasamaan, maling turo, at pagkukunwari (Mateo 16:6,12; Lucas 12:1; 1 Corinto 5:6-13).
 - Komentaryo: Ang Nisan ang siyang simula ng taon ng mga Hudyo. Kung paanong ang lebadura ay pumasok sa masa, gayundin ang pagkalat ng kasalanan—ang listahan ni Pablo sa 1 Corinto 5 ay isang paalala. Itinatampok ni Hesus na ang paglilinis ay dumarating sa pamamagitan ng Kanyang salita at pananatili sa Kanya, na siyang sumusuporta sa mga ritwal ng Paskuwa at Huling Hapunan.
- Bagong Tipan (Bago ang Huling Hapunan): Hinugasan ni Hesus ang mga paa ng Kanyang mga disipulo (Juan 13:1-20, lalo na ang 13:10); Inihula rin Niya ang Kanyang pagkakanulo (Mateo 26:21-25; Marcos 14:18-21; Lucas 22:21-23; Juan 13:21-30). Ang espirituwal na kalinisan ay binibigyang-diin sa pamamagitan ng Salita at pananatili kay Cristo (Juan 15:1-10).
- Komentaryo ng mga Sulat: 1 Corinto 5:6-13 - Hindi mabuti ang inyong pagmamalaki. Hindi ba ninyo alam na ang kaunting lebadura ay nagpapakumbong sa buong masa? Alisin ninyo ang lumang lebadura upang kayo’y maging bagong masa, kung paanong kayo’y walang lebadura. Sapagkat si Cristo na ating Paskuwa ay inihain na rin. Kaya’y ipagdiwang natin ang kapistahan, hindi sa lumang lebadura, ni sa lebadura ng masamang hangarin at kasamaan, kundi sa tinapay na walang lebadura ng katapatan at katotohanan. Isinulat ko sa inyo sa aking sulat na huwag kayong makisama sa mga mapakiapid; hindi ko sinasabing kasama ng mga mapakiapid sa mundong ito, o ng mga sakim at mga mandaraya, o ng mga sumasamba sa diyus-diyosan; sapagkat kung gayon ay kailangan ninyong lisanin ang mundo. Ngunit sa katunayan, isinulat ko sa inyo na huwag kayong makisama sa sinumang tinatawag na kapatid kung siya ay mapakiapid, o sakim, o sumasamba sa diyus-diyosan, o mapang-abuso, o lasenggo, o mandaraya—huwag man lang kayong kumain kasama ng taong iyon. Sapagkat

ano ang aking kinalaman sa paghatol sa mga nasa labas? Hindi ba ninyo hinahatulan ang mga nasa loob ng simbahan? Ngunit ang mga nasa labas ay hinahatulan ng Diyos. **ALISIN NINYO ANG MASAMANG TAO SA KALIGIRAN NINYO.**

Ang Simbolismo ng Lebadura sa mga Ebanghelyo

Ang lebadura ay ginagamit bilang metapora para sa maling turo o pagkukunwari.

- Bulaang Guro (Ψευδοδιδάσκαλος – pseudodidaskalos): Isang guro na ang panghihikayat ay hindi mula kay Cristo (Galacia 5:6-11).
 - Komentaryo: Pinagtibay ni Pablo ang babala ni Hesus: mag-ingat sa mga gumagamit ng awtoridad ng tao sa halip na awtoridad ng Diyos upang manghikayat.
- Mapagkunwari (ὑποκριτής – hypokritēs): Isang aktor o tagapagkunwari, isang taong nagtataguyod ng mga tradisyon ng tao kaysa sa mga utos ng Diyos (Mateo 15:1-9).
 - Komentaryo: Sinaway ang mga Pariseo dahil sa pagbibigay-prioridad sa mga turong gawa ng tao, isang klasikong halimbawa ng “lebadura”;
- Kahulugan (Merriam-Webster): Ang lebadura ay isang pampaalsa tulad ng lebadura na nagpapaalsa sa masa. Ang salitang Griyego para sa “puff up” (nangangahulugang pagmamataas) ay sumasalamin sa aksyon ng lebadura.

Pag-aaral ng Kaso: Mateo 13:33—Positibo o Negatibong Lebadura?

Ang Mateo 13:33 (“Ang kaharian ng langit ay tulad ng lebadura...”) ay binigyang-kahulugan ng mga ama ng simbahan sa positibo at negatibong paraan. Gayunpaman, palaging ginagamit ni Pablo ang lebadura bilang simbolo ng katiwalian (hal., Galacia 5:9; 1 Corinto 5:6). Ang tunay na pananampalataya ay nakabatay sa pundasyon ni Cristo, ng mga apostol, at ng mga propeta (Efeso 2:19-22; 1 Corinto 3:9-11; Mateo 7:24-27; 1 Pedro 2:5-8).

Tagapagsalin	Buod ng Interpretasyon
Origen Agustin	Lebadura bilang pagpapalaganap ng doktrina ni Kristo Lebadura bilang pag-ibig ng Diyos na kumakalat sa simbahan
John MacArthur	Lebadura bilang kasamaan—maling turo na nakatago sa simbahan
Pablo na Apostol	“Kaunting lebadura ay nagpapakumbo sa buong masa” (palaging negatibo)

Komentaryo: Maraming komentarista ng sinaunang simbahan ang nagbigay-kahulugan sa lebadura nang positibo, ngunit ang mga babala ni Pablo ay gumagabay sa atin na makita ito bilang simbolo ng katiwalian. Ang ating pananampalataya ay dapat nakabatay kay Kristo at sa mga turo ng mga apostol, hindi sa mga interpretasyon o tradisyon sa hinaharap.

Ang Lebadura sa 1 Corinto 5: Mga Kasalanang Dapat Alisin

Ginamit ni Pablo ang lebadura bilang metapora para sa mga kasalanang nakakasira na dapat linisin mula sa komunidad ng pananampalataya.

Uri ng Kasalanan	Terminong Griyego	Kahulugan	Mga Sanggunian
Sekswal na Imoralidad	πόρνος (pornos)	Mapangalunya, lalaking patutot	1 Corinto 6:15-20

Uri ng Kasalanan	Terminong Griyego	Kahulugan	Mga Sanggunian
Sakim/Matakaw	πλεονέκτης (pleonektēs)	Sabik sa higit pa, lalo na sa kung ano ang pag-aari ng iba	Lucas 12:15
Mananamba sa Idolo	ειδωλόλατρης (eidōlōlatrēs)	Mananamba ng mga huwad na diyos	1 Corinto 10:12-22; Colosas 3:5
Manlalait	λοιδορος (loidoros)	Mapang-abusong pasalita	Santiago 3:10; Mga Awit 101:5-7
Lasenggo	μέθυσος (methusos)	Nakasanayang lasing	Mga Taga-Colosas 3:5
Manloloko	ἄρπαξ (harpax)	Mangikil, magnanakaw	Lucas 19:8-9

Komentaryo: Mabigat ang mga kasalananang ito. Iniutos ni Pablo na alisin ang mga ito sa gitna ng simbahan. Ang modernong idolatriya ay maaaring kabilang ang pagbibigay-prioridad sa mga libangan o mga tao kaysa sa Diyos. Ang mga manlalait at manloloko ay laganap sa media at politika ngayon. Makisalamuha sa mundo, ngunit huwag tularan ang mga pinahahalagahan nito (1 Corinto 5).

Ano ang Magagandang Halimbawa ng mga Personal na Resulta na May Lebadura/Walang Lebadura?

Paghahambing kina Saul (may lebadura: may kapalaluan) at David (walang lebadura: nagsisising puso) bilang mga halimbawa ng katapatan sa paglipas ng panahon. Komentaryo: Pareho silang nakatanggap ng Banal na Espiritu at nagsimulang magpakumbaba. Si Saul ay naging palalo at masuwayin; si David ay mabilis na nagsisi. Hangarin si David—"taong ayon sa puso ng Diyos." Inilalarawan ng Ecclesiastes 7:8 ang walang tiyaga at mayabang na kasalanan ni Saul (hindi awtorisadong sakripisyo).

Kategorya	Saul	David	Katulad na Precedent
Unang Pagtawag	Pinili ng Diyos, pinahiran ni Samuel (1 Samuel 10:1,10,5-13).	Pinahiran ni Samuel (1 Samuel 16:13; 2 Samuel 23:1-2).	Parehong pinili ng Diyos at puspos ng Espiritu sa simula.
Maagang Katapatan	Sumunod sa Diyos noong una (1 Samuel 11:6-7).	Nagtiwala sa Diyos laban kay Goliath (1 Samuel 17:45-47).	Pareho silang nagsimula sa pag-asa sa patnubay ng Diyos.
Mga Pangunahing Paglabag	1. Paghahandog nang walang pahintulot (1 Samuel 13:8-14). 2. Ang pagsuway at kasakiman sa digmaang Amalekita (1 Samuel 15:1-23). 3. Pagpatay sa mga pari (1 Samuel 22:6-19). 4. Necromancy (1 Samuel 28:7-20).	1. Pangangalunya kay Bathsheba (2 Samuel 11:2-5). 2. Pagpatay kay Uria (2 Samuel 11:14-17). 3. Pagsenso dahil sa pagmamataas (2 Samuel 24:1-10). 4. Poligamy (2 Samuel 3:2-5).	Pareho silang nagkasala nang malubha laban sa mga batas ng Diyos bilang mga pinuno.
Kalikasan ng mga Kasalanan	Pagsuway, kasakiman, pagpatay na dulot ng inggit, mga ipinagbabawal na gawain.	Kahalayan, pagpatay, pagmamataas; personal na mga pagkukulang sa moral.	Parehong lumabag sa mga direktang utos o moral na kodigo ng Diyos.
Tugon sa Kasalanan	Mga kasalananang itinanggi o pinawalang-sala, walang pagsisisi (hal., 1 Samuel 15:20-21).	Nagtapat at nagsisi (hal., 2 Samuel 12:13, Awit 51).	Pareho silang naharap sa banal na kompromasyon (Samuel/Nathan).

Kategorya	Saul	David	Katulad na Precedent
Banal na Komunikasyon	Nawala ang pabor ng Diyos (1 Samuel 15:11); walang mga sagot sa pamamagitan ng mga propeta o Urim (1 Samuel 28:6).	Napanatili ang pakikipag-ugnayan sa Diyos sa pamamagitan ng mga propeta (hal., Nathan, Gad) at panalangin.	Pareho silang unang nakarinig mula sa Diyos, ngunit magkaiba ang mga kinalabasan.
Mga Bunga	Tinanggihan bilang hari (1 Samuel 15:23); namatay sa ilalim ng paghuhukom (1 Samuel 31).	Pinatawad ngunit pinarusahan (hal., pagkamatay ng bata, 2 Samuel 12:14); nanatili ang dinastiya.	Pareho silang humarap sa disiplina ng Diyos dahil sa kanilang mga kasalanan.
Resulta ng Relasyon	Tuluyan nang naputol; bumaling sa pangkukulam (1 Samuel 28).	Ibinalik pagkatapos ng pagsisisi; “taong ayon sa puso ng Dios” (Mga Gawa 13:22).	Parehong sinubok ng kasalanan, ngunit ang pananampalataya/pagsisisi ang nagtakda ng kapalaran.

Mga Sipi:

- Mangangaral 7:8 MBB05: “Mas mabuti ang wakas ng isang bagay kaysa sa simula nito; at ang matiisin sa espiritu ay mas mabuti kaysa sa mayabang sa espiritu.”
- “Hindi mahalaga kung paano ka nagsisimula, kundi kung paano ka magtatapos.” (George W. Truett, pastor ng Baptist, 1926)
- “Hindi mahalaga kung paano ka magsisimula, kundi kung paano ka matatapos.” (Pat Riley, coach ng basketball, 2001)

Ang paghahambing nina Saul (may lebadura: may kapalaluan) at David (walang lebadura: nagsisising puso) bilang paglalarawan ng katapatan sa paglipas ng panahon.

Komentaryo: Sinimulan nina Saul at David ang kanilang mga paglalakbay matapos matanggap ang Banal na Espiritu at maipakita ang kapakumbabaan. Gayunpaman, ang kwento ni Saul ay minarkahan ng lumalaking pagmamataas at pagsuway, samantalang si David ay mabilis na umamin sa kanyang mga pagkakamali at nagsisi. Ang aral: hangarin na tularan si David—isang “taong ayon sa puso ng Diyos.”

May lebadura vs. Walang lebadura

Ang “lebadura” ay kumakatawan sa pagiging “mapagmalaki”; sa pagmamalaki (φυσίω - phusioo: palakihin, gawing ipagmalaki). Binibigyang-diin ng mga talata ang kapakumbabaan:

- 1 Corinto 4:6 (NASB): “upang walang sinuman sa inyo ang maging mayabang...”
- (Ang mga buong talata sa NASB, LSV, NIV ay ibinigay sa orihinal para sa paghahambing).
- Ang walang lebadura ay patag, simpleng tinapay (matzah).
 - Komentaryo: Ang epekto ng lebadura ay nagreresulta sa pagpapalobo ng tinapay, na sumisimbolo sa pagmamataas. Ang Griyegong “pabomba” ay naglalarawan sa pareho—nagkataon ba? Itinatampok ba ng Literal Standard Version ang “pabomba”;

Paikot sa Paskuwa (Pagiging Handa)

Isang pinagsama-samang timeline na naghahambing sa kahandaan sa Paskuwa at mga kaganapan sa Huling Hapunan.

- Paskuwa (Nisan 13-14): Natapos na ang pag-aalis ng lebadura; pinatay ang mga kordero, at inilalagay ang dugo sa mga hamba ng pinto (Exodo 12:6-11,22; Mga Bilang 9:12). Pagiging handa: Bigkisan ang mga baywang

ng katotohanan (Mga Taga-Efeso 6:12-15; Lucas 12:35-37; 1 Pedro 1:13). Pagwiwisik ng dugo: Mga pusong winisikan ng malinis (Mga Hebreo 10:22; 1 Pedro 1:2; Pahayag 3:20).

- Mga Pangyayari sa Huling Hapunan: Paghuhugas ng mga paa, hinuhulaan ang pagtataksil; diskurso tungkol sa kahandaan (Juan 13-17). Mga Pangunahing Turo: Siya ang Daan, Pangako ng Banal na Espiritu, Manatili sa Kanya (sundin ang mga utos), Magmahalan kayo, Uusigin kayo ng mundo; Umawit ng himno at nanalangin. Komentaryo: Ginagamit ng Literal Standard Version ang “bigkis na balakang” para sa kahandaan. Pedro: Bigkisan ang inyong mga balakang ng pag-iisip—magpakatino, maging tapat. Mga Apostol: Mga pusong winisikan ng dugo na parang mga pintuan. Puso = pinto, tayo = bahay (Mateo 12:43-45). Maging handa sa pagsisisi, tanggapin ang Banal na Espiritu upang maiwasan ang muling pagkasakop ng kasamaan. Hula ng pagtataksil/pagtanggi, diskurso ng pamamaalam (kaginhawahan, Daan patungo sa Ama, pananatili, pag-ibig, poot, kalungkutan tungo sa kagalakan, tagumpay). Umawit ng Mga Awit ng Hallel (113–118). Panalangin ni Hesus: Pagluwalhati, proteksyon, pagpapabanal, pagkakaisa.
- Komentaryo ng Sulat: 1 Corinto 10:16-18 - Hindi ba’t ang sarong pagpapala na ating pinagpapala ay pakikibahagi sa dugo ni Cristo? Hindi ba’t ang tinapay na ating pinagpuputul-putul ay pakikibahagi sa katawan ni Cristo? Yamang may iisang tinapay, tayong marami ay iisang katawan; sapagkat tayong lahat ay nakikibahagi sa iisang tinapay. Tingnan ninyo ang bayan ng Israel; hindi ba’t ang mga kumakain ng mga handog ay mga kabahagi sa dambana?

Paskuwa (Paghuhukom)

- Paghuhukom sa Paskuwa: Pinatay ng mangwawasak ang mga panganay ngunit nilagpasan ang mga bahay na may marka ng dugo (Exodo 12:12-14, 23).
- Bagong Tipan: Pagsusuri sa sarili sa pakikipag-isa (1 Corinto 11:25-34); ahas sa poste bilang krus (Juan 3:14; Mga Bilang 21:5-9; 1 Pedro 2:23-24). Buhay na walang hanggan sa pamamagitan ng pagkain ng laman/paginom ng dugo (Juan 6:51-56; Mateo 26:26-28). Pakikipagkasundo (Mga Taga-Roma 5:8-11). Pagpasok (Mga Hebreo 10:19-20, Juan 14:6) Mga pangyayari sa krus: Maasim na alak sa hisopo, walang bali na buto (Juan 19:28-37). Komentaryo: Kung walang dugo, babagsak ang paghuhukom; dumadaan ang maninira. Huhusgahan natin ang ating sarili upang maiwasan ang makamundong paghuhukom—ang disiplina ay nangangahulugang paghatol ng Panginoon. Kagat ng ahas = diyablo/kasalanan; magsisi/alalahanin si Cristo para sa espirituwal na kagalingan. Juan 6: Pagkain ng laman/dugo para sa buhay na walang hanggan, pananatili. Mateo 26: Dugo para sa kapatawaran ng kasalanan. Mga Taga-Roma 5:8-11 Pakikipagkasundo sa Diyos sa pamamagitan ng dugo ni Cristo. Hebreo 10:19-20 Paglapit sa Diyos. Kamatayan: Hisopo, mga butong hindi nabali, katuparan ng Paskuwa. Ang tubig mula sa katawan ay katumbas ng bato sa Exodo 17 (si Hesus bilang bato). Pagkakanulo/pag-aresto, mga paglilitis (si Anas/Caiafas, si Pilato/Herodes), paglalakbay patungo sa krus, pagpapako sa krus, mga pangyayari (uhaw, maasim na alak, “Naganap na,” kadiliman, lindol, papuri ng senturyon, mga luha sa belo, walang nabali na binti, butas sa tagiliran—dugo/tubig), paglilibing. Nangaral si Hesus sa mga espiritong nasa bilangguan (1 Pedro 3:18-20).
- Komentaryo ng Sulat: 1 Corinto 11:25-34 - Sa katulad na paraan, kinuha rin niya ang kopa pagkatapos maghapanan, at sinabi, “Ang kopang ito ang bagong tipan sa aking dugo; gawin ninyo ito, sa tuwing iinum ninyo ito, bilang pag-alaala sa akin.” Sapagkat sa tuwing kakain kayo ng tinapay na ito at iinom ng kopa, ipinahayag ninyo ang kamatayan ng Panginoon hanggang sa dumating siya. Kaya’t ang sinumang kumakain ng tinapay o umiinom ng kopa ng Panginoon nang hindi karapat-dapat, ay nagkakasala sa katawan at dugo ng Panginoon. Ngunit dapat suriin ng isang tao ang kanyang sarili, at sa paggawa nito ay kakain siya ng tinapay at iinom ng kopa. Sapagkat ang kumakain at umiinom ay kumakain at umiinom ng hatol sa kanyang sarili kung hindi niya nakikilala nang tama ang katawan. Dahil dito, marami sa inyo ang mahihina at may sakit, at marami ang natutulog. Ngunit kung ating hinuhusgahan nang tama ang ating sarili, hindi tayo hahatulan. Ngunit kapag tayo ay hinatulan, tayo ay dinidisciplina ng Panginoon upang hindi tayo mahatulan kasama ng sanlibutan. Kaya nga, mga kapatid ko, kapag kayo’y nagkakatipon upang kumain, maghintayan kayo. Kung ang sinuman ay nagugutom, pakainin ninyo siya sa bahay, upang ang inyong pagtitipon ay hindi maging sanhi ng paghatol. Tungkol naman sa mga natitirang bagay, ako ang magbibigay ng mga tagubilin pagdating ko.

Mga Taga-Roma 5:8-11 - Ngunit ipinakilala ng Diyos ang Kanyang pag-ibig sa atin, na noong tayo’y

mga makasalanan pa, si Cristo ay namatay para sa atin. Lalong higit pa nga, ngayong napawalang-sala na tayo sa pamamagitan ng Kanyang dugo, ay maliligtas tayo mula sa poot ng Diyos sa pamamagitan Niya. Sapagkat kung noong tayo’y mga kaaway pa ay pinakipagkasundo tayo sa Diyos sa pamamagitan ng kamatayan ng Kanyang Anak, lalo pa ngang maliligtas tayo sa pamamagitan ng Kanyang buhay, ngayong pinakipagkasundo na. At hindi lamang iyon, kundi nagagalak din tayo sa Diyos sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesu-Cristo, na sa pamamagitan niya ay tinanggap na natin ngayon ang pakikipagkasundo.

Mga Hebreo 10:19-20 Kaya nga, mga kapatid, yamang mayroon tayong pagkakatiwala na makapasok sa dakong banal sa pamamagitan ng dugo ni Jesus, sa pamamagitan ng bago at buhay na daang kaniyang binuksan para sa atin, sa pamamagitan ng tabing, samakatuwid nga, ang kaniyang laman,

Juan 14:6 Sinabi sa kaniya ni Jesus, Ako ang daan, at ang katotohanan, at ang buhay: sinoman ay walang makaparoroon sa Ama, kundi sa pamamagitan ko.

Tungkol sa Paghuhukom

- Si Hesus ang Hukom (Juan 5:22; 2 Corinto 5:9-10).
- Huwag kang maging mapagkunwari (Mateo 7:1-2; Roma 2:1-3; Lucas 6:37-38).
- Huwag mong hamakin/husgahan (Mga Taga-Roma 14; 1 Corinto 8:7-13).
- Matuto ng pagkilala (Hebreo 5:12-14 na may pagsasanay; Kawikaan 2:6-9 mula sa Diyos; Kawikaan 3:21-23 na may pagsusumikap; 1 Tesalonica 5:21-22 sa pamamagitan ng pagsusuri; 1 Juan 4:1-13, 2:3-6, 3:23-24 ng mga espiritu; 1 Corinto 2:14-15 na may masusing pagsusuri).
- Mas mahigpit na paghatol para sa mga guro (Santiago 3:1; Lucas 12:42-48).
- Ang mga banal ang humahatol sa mundo/mga anghel (1 Corinto 6:1-5; Mateo 19:28; Pahayag 20:4). Ang mga turo ni Hesus ang siyang pamantayan (Juan 12:47-48).
 - Komentaryo: Ang pag-unawa ay susi (maraming talata)—dahil tinutulungan ng mga banal si Hesus na hatulan ang mundo. Nagsisimula ang pagsasanay ngayon/pagkatapos ng binyag. Halimbawa: Mahigpit na humatol si Moises (Mga Bilang 20: Hinampas ni Moises ang bato sa halip na magsalita—pinarusahan, hindi nakapasok sa lupang pangako). Lumang Tipan: Mga Hukom na hinirang pagkatapos makapasok sa lupang pangako (hal., Samson). Gayundin, humahatol tayo pagkatapos makapasok sa langit.

Pagkatapos ng Paskuwa (Pagliligtas)

- Pagkatapos ng Paskuwa (Nisan 15-21): Nagsisimula ang Kapistahan ng Tinapay na Walang Pampaalsa; Pag-aalay ng mga Unang Bunga (Exodo 12:17-20; Levitico 23:10-11; Exodo 22:29). Paglabas sa Ehipto.
- Bagong Tipan: Pagkabuhay na Mag-uli bilang mga unang bunga (1 Corinto 15:20-28); paglilinis para sa mabubuting gawa, pagkamatay sa kasalanan, pamumuhay sa katuwiran (Tito 2:13-14; 1 Pedro 2:24; Roma 5:18-21). Pagkabuhay na Mag-uli sa Panahon ng Tinapay na Walang Pampaalsa/Mga Unang Bunga: Pagkabuhay na Mag-uli sa Linggo (araw pagkatapos ng Sabbath), pagpapakita (Maria, mga babae, Emmaus, Jerusalem, Tomas, Galilea, 500+), Dakilang Utos, pag-akyat sa langit pagkatapos ng 40 araw.
 - Komentaryo: Si Kristo ang unang tinapay na walang lebadura/unang bunga—nabuhay na mag-uli sa mga kapistahan na ito. Dapat tayong maging walang lebadura. Dinadalisay Niya tayo bilang Kanyang bayan para sa katuwiran.
- Komentaryo sa Sulat: 1 Corinto 15:20-28 - Ngunit ang totoo, si Cristo ay muling binuhay mula sa mga patay, ang unang bunga ng mga natutulog. Sapagkat kung paanong sa pamamagitan ng isang tao ay dumating ang kamatayan, sa pamamagitan din ng isang Tao ay dumating ang muling pagkabuhay ng mga patay. Sapagkat kung paanong kay Adan ang lahat ay namamatay, gayundin naman kay Cristo ang lahat ay bubuhayin. Ngunit ang bawat isa ay ayon sa kanyang sariling pagkakasunud-sunod: si Cristo ang unang bunga, pagkatapos ay ang mga kay Cristo sa kanyang pagparito. Kung magkagayon ay darating ang wakas, kapag ibinigay na niya ang kaharian sa ating Diyos at Ama, kapag kanyang inalis na ang lahat ng paghahari, lahat ng awtoridad, at

kapangyarihan. Sapagkat kinakailangang maghari siya hanggang sa mailagay niya ang lahat ng kanyang mga kaaway sa ilalim ng kanyang mga paa. Ang huling kaaway na aalisin ay ang kamatayan. Sapagkat IPINASUKO NIYA ANG LAHAT NG MGA BAGAY SA ILALIM NG KANYANG MGA PAA. Ngunit nang sabihin niya, “Ang lahat ng mga bagay ay ipinasakop na,” malinaw na hindi kasama rito ang Ama na nagpasakop ng lahat ng mga bagay sa kanya. Kapag ang lahat ng mga bagay ay ipinasakop na sa kanya, kung magkagayon ang Anak mismo ay magpapasakop din sa kanya na nagpasakop ng lahat ng mga bagay sa kanya, upang ang Diyos ay maging lahat sa lahat.

Entablado	Paskuwa (Lumang Tipan)	Huling Hapunan / Mga Pangyayari sa Bagong Tipan	Pagsasakripisyo sa Templo	Mga Karagdagang Sanggunian
Linisin	Nisan 13 at bago: Pag-aalis ng lebadura (Exodo 12:15,19; Deuteronomio 16:4)	Bago ang huling hapunan: Paghuhugas ng mga paa (Juan 13:1-20, 15:1-10); Hinulaan ang pagtataksil (Mateo 26:21-25; Marcos 14:18-21; Lucas 22:21-23; Juan 13:21-30)	Paghuhugas sa palanggana (Exodo 30:18-21)	Mateo 16:6,12; Lucas 12:1; 1 Corinto 5; Mateo 12:43-45
Pagiging Handa	Nisan 14: Mga kordero na pinatay at kinain, Dugo sa mga poste ng pinto (Exodo 12:6-11, 12:22; Mga Bilang 9:12)	Noong huling hapunan: Itinatag ang Hapunan ng Panginoon (Mateo 26:26-29, Juan 6:53-58); Ang diskurso ni Hesus: Itinuturo ang Pagiging Daan, Pag-ibig, Pagsunod, pangako ng Banal na Espiritu, babala tungkol sa pag-uusig, Umawit, Nananalangin (Juan 13-17, Marcos 14:26)	Paghahandog ng Hayop (Levitico 1:3-4)	Lucas 12:35-37 LSV; 1 Pedro 1:13 LSV; Efeso 6:12-15; Hebreo 10:22, 11:28; 1 Pedro 1:2; Pahayag 3:20
Paghuhukom	Nisan 14-15: Pinatay ng tagapagwasak ang mga panganay, Nilampasan ang “mga pinili” (Exodo 12:12-14, 23)	Namatay si Hesus: Pagtataksil, Pagpapako sa Krus (Juan 18-19)	Pagpatay ng hayop (Levitico 1:5,11); Pagkolekta/Paglalagay ng Dugo (Levitico 1:5, 4:7)	1 Corinto 11:25-34; Juan 3:14; 1 Pedro 2:24; 1 Corinto 10:9; Mga Bilang 21:5-9; Juan 6:51-56; Mateo 26:26-28; 1 Corinto 10:16-18; Mga Taga-Roma 5:8-11; Hebreo 10:19-22; 2 Corinto 3:12-18; Juan 14:6
Belo / Pag-access	Ang kurtina/belo sa tabernakulo ang naghihiwalay sa Banal na Lugar mula sa Kabanal-banalang Lugar (Exodo 26:31-37; Levitico 16:2-15)	Napunit sa pagpapako sa krus (Mateo 27:51); nabuksan ang bago at buhay na daan sa loob ng kurtina, samakatuwid nga, ang kanyang katawan (Hebreo 10:19-20); Ako ang daan (Juan 14:6)	Ang mataas na saserdote ay pumapasok sa likod ng tabing minsan sa isang taon na may dalang dugo (Levitico 16)	

Entablado	Paskuwa (Lumang Tipan)	Huling Hapunan / Mga Pangyayari sa Bagong Tipan	Pagsasakripisyo sa Templo	Mga Karagdagang Sanggunian
Pagliligtas	Nisan 15-21: Nagsimula ang Exodo, Kapistahan ng mga Unang Bunga, Kapistahan ng Tinapay na Walang Pampaalsa (Exodo 12:15-20; Levitico 23:6-8)	Muling nabuhay si Hesus: Pagkabuhay na Mag-uli, Mga Pagpapakita, Mga Pagpupulong, Dakilang Utos, Pag-akyat sa Langit (Mateo 28; Juan 20-21; Lucas 24; Mga Gawa 1)	Magsunog/Magluto/Kumain ng hayop (Levitico 1:6-9)	1 Corinto 15:20-28; Tito 2:13-14; 1 Pedro 2:24; Roma 5:18-21

Mga Handog sa Lumang Tipan

Isang maikling pagtingin sa mga piling handog at sa kanilang mga aspetong pangkomunidad. Komentaryo: Dahil ikaw ay templo (1 Cor 3:16; 2 Cor 6:16) at pari/tagapag-alay (1 Pedro 2:5,9; Apoc 1:6; Roma 12:1), kasama ang laman/dugo ni Cristo (Hebreo 10:19-20), maaari mong muling isabuhay ang mga handog. Hindi sapilitan—walang utos. Makipagkasundo/linisin muna (Mateo 5:23-24; 1 Cor 11:31-32). Mga templong inililipat ngayon; ang mga sinaunang tao ay naglakbay nang malayo. Awit 27: Hinangad ni David ang kalapit na templo—sinagot sa bagong tipan bilang templo. Makatwirang halimbawa: Mga Gawa 20:7-11 (Dalawang beses na pinagpira-piraso ni Pablo ang tinapay—hapunan, pagkatapos ay pagkatapos ng himala, marahil ay nagpapasalamat).

Uri ng Alok	Sanggunian sa Banal na Kasulatan	Mga Elementong Kasangkot	Layunin	Mga Aspeto ng Komunidad
Handog na Sinusunog (Olah)	Levitico 1:3-9	Hayop (toro, tupa, kambing, ibon)	Pagbabayad-sala, pag-aalay sa Diyos	Naghandog ang nag-alay, sinunog ng mga pari; bawal kainin ng nag-alay
Handog na Butil (Minhah)	Levitico 2:1-10	Butil, harina, inihurnong tinapay, langis, asin	Pasasalamat, debosyon	Nagdala ang nag-alay, kumain ang mga saserdote ng bahagi
Handog para sa Kapayapaan (Shelamim)	Levitico 3:1-3; 7:11-15	Tinapay na walang lebadura/may lebadura mula sa hayop	Pakikisama, pasasalamat, pagtupad ng panata	Ang nag-aalay, pamilya, at mga pari ay kumakain
Handog para sa Kasalanan (Chatat)	Levitico 4:27-31; 6:25-30	Hayop (kambing, kordero, toro)	Pagbabayad-sala para sa mga kasalananang hindi sinasadya	Ang nag-aalay ay magdadala, ang mga pari ay kakain (kung hindi nasusunog)
Handog para sa Pagkakasala (Asham)	Levitico 5:14-16; 7:1-7	Hayop (tupa), bayad sa pagbabayad-pinsala	Pagbabayad-sala para sa mga partikular na kasalanan	Nagdadala ang nag-aalay, kinakain ng mga pari
Tinapay na Pagtatanghal (Tinapay ng Presensya)	Levitico 24:5-9	12 tinapay	Patuloy na pag-aalay sa harap ng Diyos	Kumakain ang mga pari linggu-linggo

Higit Pang Mga Ugnayan sa Lumang Tipan

Mga ugnayang nagaganap sa Lumang Tipan at sa Eukaristiya (Komunyon).

Komentaryo: Si Hesus ay katulad ni Melquisedec (saserdote-hari na may tinapay/alak). Manna: Tinapay/Salita mula sa langit—kinakain araw-araw. Tubig mula sa bato: Banal na Espiritu/tubig na buhay—minsan sa Exodo, ngunit kahalintulad ng madalas na komunyon.

Sanggunian sa Lumang Tipan	Paglalarawan	Koneksyon sa Eukaristiya	Mga Kaugnay na Talata
Ang Handog ni Melquisedec Ang Paskuwa	Nag-alok si Melquisedec ng tinapay at alak... Naghain ng kordero ang mga Israelita...	Ano ang kahulugan ng tinapay at alak?... Eukaristiya noong Paskuwa; Si Hesus bilang Kordero...	Genesis 14:18-20; Hebreo 7:1-17; atbp. Exodo 12:1-28; Mateo 26:17-19; atbp.
Manna sa Ilang	Ang Diyos ang nagbibigay ng manna...	Ang manna ay naglalarawan ng tunay na tinapay mula sa langit...	Exodo 16:4-35; Juan 6:31-35; atbp.
Tubig mula sa Bato	Tubig mula sa bato...	Ang tubig ay kumakatawan sa alak ng Eukaristiya bilang espirituwal na inumin...	Exodo 17:1-7; 1 Corinto 10:1-4; atbp.
Ang Tinapay na Pagtatanghal	Labindalawang tinapay sa Tabernakulo...	Ang tinapay na handog ay sumasagisag sa presensya ng Diyos sa Eukaristiya...	Exodo 25:30; Mateo 12:1-4; atbp.
Ang Ubas at ang Alak	Ang Israel bilang puno ng ubas...	Alak bilang dugo ni Kristo; si Hesus bilang tunay na puno ng ubas...	Awit 80:8-19; Juan 15:1-5; atbp.
Ang Dugo ng Tipan	Nagwisik si Moises ng dugo...	Ang alak na Eukaristiya bilang dugo ng bagong tipan...	Exodo 24:6-8; Mateo 26:28; atbp.
Belo / Kurtina ng Tabernakulo	Ang kurtina/belo sa tabernakulo ang naghihiwalay sa Banal na Lugar mula sa Kabanal-banalan; tanging ang mataas na saserdote lamang ang maaaring pumasok minsan sa isang taon na may dalang dugo.	Sa pagpapako sa krus, napunit ang tabing (Mateo 27:51), na nagbubukas ng bago at buhay na daan sa pamamagitan ng katawan (tinapay) at dugo (saro) ni Kristo para sa matapang na pagpasok sa presensya ng Diyos.	Exodo 26:31-37; Levitico 16:2-15; Mateo 27:51; Hebreo 10:19-20; 2 Corinto 3:12-18

Timeline kasama ang mga Pista

Detalyadong timeline na nagsasama ng mga kaganapan at mga kapistahan ng mga Hudyo. Komentaryo: Para sa sanggunian.

Petsa	Kaganapan	Konteksto ng Pista	Mga Sanggunian
Nisan 13/14 Gabi (Huwebes ng gabi)	Huling Hapunan, Pagtataksil, Pag-aresto	Natapos na ang pag-aalis ng lebadura; paghahanda para sa Paskuwa	Mateo 26:17-56; atbp.
Nisan 14 Araw (Biyernes)	Mga Paglilitis, Pagpapako sa Krus, Paglilibing	Paskuwa: Mga kordero na pinatay, si Hesus bilang Kordero	Mateo 27:1-60; atbp.
Nisan 15 (Biyernes ng gabi–Sabado)	Sa Libingan, Pahinga ng Sabbath	Pista ng Tinapay na Walang Lebadura: Unang araw	Mateo 27:62-66; atbp.

Petsa	Kaganapan	Konteksto ng Pista	Mga Sanggunian
Nisan 16 (Sabado ng gabi)	Sa Libingan	Kapistahan ng Tinapay na Walang Lebadura: Ikalawang araw; Mga Unang Bunga	1 Pedro 3:18-20; Efeso 4:8-10
Nisan 16/17 (Linggo ng umaga)	Pagkabuhay na Mag-uli, Libingan na Walang Laman	Pista ng Tinapay na Walang Lebadura (Araw 3); Mga Unang Bunga Pa Rin	Mateo 28:1-10; atbp.

Katibayan ng Komunyong noong 230AD (Mosaic ng Megiddo)

Ang pinakamaagang kilalang mosaic ng simbahang Kristiyano (~230 AD, Megiddo, Israel) ay naglalarawan ng isang mesa para sa komunyong/pag-alaala. Mga Inskripsiyon:

- “Si Akeptous, ang kaibigan ng Diyos, ay nag-alay ng hapag sa Diyos na si Hesukristo (bilang) pag-alaala.”
- “Si Gaianos, na tinatawag ding Porphyry, isang senturyon, ang ating kapatid, na may taimtim na pagnanais na gawin ito, ang siyang nagpagawa ng inskripsiyong mosaic na ito. Si Brutus ang gumawa nito.”
- “Alalahanin mo sina Primilla at Cyriaca at Dorothea, at bukod pa ryan si Chreste.”

Komentaryo: Pinakamaagang “gusali ng simbahan.” Simbolo ng isda (sinaunang Kristiyano). Inatasan ng senturyon, pinamamahalaan ng mga kababaihan.

Mga Pangwakas na Kaisipan

Isaias 55:8-9 MBB05

Sapagka’t ang aking mga pag-iisip ay hindi ninyo mga pag-iisip, o ang inyong mga lakad man ay aking mga lakad, sabi ng Panginoon. Sapagka’t kung paanong ang langit ay mas mataas kaysa sa lupa, gayon din ang aking mga lakad ay mas mataas kaysa sa inyong mga lakad, at ang aking mga pag-iisip kaysa sa inyong mga pag-iisip.

Mga Kawikaan 3:5-6 MBB05

Magtiwala ka sa Panginoon nang buong puso mo, at huwag kang manalig sa iyong sariling kaunawaan. Kilalanin mo siya sa lahat ng iyong mga lakad, at kaniyang itutuwid ang iyong mga landas.

Buod

- Ang Paskuwa at ang paghahain sa templo ay siyang nagsisilbing anino bago ang Hapunan ng Panginoon o komunyong.
- Ang pag-unawa sa Paskuwa at paghahain sa templo ay nagpapalawak ng ating pag-unawa sa Hapunan ng Panginoon at kung bakit ito mahalaga.

Epilogo

Mateo 5:8

“Mapalad ang mga may malinis na puso, sapagkat makikita nila ang Diyos.”

Komentaryo (Kuwento mula sa mga tala): May kilala akong isang lalaki na, pagkatapos ng binyag, ay tumalikod ngunit bumalik upang maghangad ng mas malalim na pagsisipi. Nagpapasalamat sa mga nasagot na panalangin, naisip niya kung paano gagawin ang “dagdag na milya” na higit pa sa panalangin at pagbabasa ng Bibliya. Dahil sa inspirasyon ng mga unang Kristiyano sa pagpuputol-putol ng tinapay araw-araw, pinagnilayan niya ang mga pang-araw-araw na kasalanan (ayon sa Mateo 5:23-24; 1 Cor 11:31-32), nagsisi, pagkatapos ay kumain ng tinapay/alak gabi-gabi. Nakakagulat na nagsimula siyang mangarap—pagkatapos ng mahigit 30 taon na walang—mga mensahe ng disiplina at patnubay (Awit 23: tungkod/tungkod). Patuloy siyang masigasig. Pag-asa: Nararanasan ng mga tagapakinig ang ganitong ugnayang ito. Santiago 4:8: Lumapit sa Diyos, lumalapit Siya sa iyo.